

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра практичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

Наталія ВІННІКОВА

«*серпень*» 2024 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

НАУКОВО-ВИКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА

для аспірантів

спеціальності 053 Психологія

освітнього рівня третього (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми «Психологія»

Київ – 2024

Розробники:

Сергєєнкова О. П., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології особистості та соціальних практик;

Лозова О. М., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології;

Столярчук О. А., доктор психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні Вченої Ради Інституту людини

Протокол від 29 серпня 2022 р. № 8

Секретар [підпис] Тетяна ХОМИК

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології особистості та соціальних практик

Протокол від 29 серпня 2022 р. № 9

Завідувач кафедри [підпис] (Оксана СЕРГЄЄНКОВА)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми (керівником групи забезпечення)

29. 08. 20 22 р.

Гарант освітньо-наукової програми [підпис] Оксана СЕРГЄЄНКОВА

Робочу програму перевірено

« 30 » . 08 . 20 22 р.

Завідувач аспірантури, докторантури [підпис] Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

На 20 23 / 20 24 н.р. [підпис] (підпис) [підпис] (ПІБ), « 21 » 08 20 23 р., протокол № 8

На 20 24 / 20 25 н.р. [підпис] (підпис) [підпис] (ПІБ), « 26 » 08 20 24 р., протокол № 8

На 20 ___ / 20 ___ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ___ » 20 ___ р., протокол № ___

На 20 ___ / 20 ___ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ___ » 20 ___ р., протокол № ___

1. Опис практики

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид практики	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180	
Рік навчання	3	
Семестр	5	5
Кількість змістових компонентів з розподілом	1	1
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин	180	180
Тривалість у тижнях	4	4
Форма семестрового контролю	Залік	Залік

2. Бази науково-викладацької практики

Організатором практики аспіранта є випускова кафедра зі спеціальності (кафедра психології особистості та соціальних практик; кафедра практичної психології).

3. Мета та завдання практики

Мета: розвивати у здобувачів наукового ступеня систему професійних компетентностей у сфері науково-викладацької діяльності закладу вищої освіти.

Завдання:

- вивчати зарубіжний науково-викладацький досвід та вміти імплементувати його у науково-педагогічну діяльність;
- формувати психолого-педагогічні та методичні уміння викладання відповідних навчальних дисциплін у закладах вищої освіти;
- формувати вміння будувати освітній процес із використанням інноваційних технологій;
- реалізувати принципи студентоцентризму та партнерської взаємодії у закладі вищої освіти;
- розвивати вміння впроваджувати у викладацьку діяльність власні наукові здобутки.

У результаті проходження науково-викладацької практики відповідно до освітньо-наукової програми «Психологія» у аспіранта формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
(ЗК)	ЗК5	Здатність до реалізації професійної та науково-дослідної діяльності на основі знань про сучасні технології психологічних послуг.
(ФК)	ФК5	Здатність до ефективного застосування методів викладання психологічних дисциплін у вищій школі, здатність раціонально та науково обґрунтовано організувати самостійну роботу студентів.
	ФК 7	Здатність використовувати у професійній діяльності знання основних принципів функціонування сучасного суспільства і його соціальних інститутів, сутності соціальних процесів і особистісних відносин, механізмів формування соціальної структури та ролі особистості в її будові.
	ФК9	Здатність до викладання психологічних дисциплін та застосування засобів психологічного впливу; оптимізація, інноваціонування та вдосконалення програм навчальних психологічних дисциплін; уміння проектувати, оптимізувати та оцінювати якість навчально-виховного процесу та освітнього середовища.

4. Результати практики

У результаті проходження науково-викладацької практики аспіранти повинні *знати*:

- основні нормативні документи, що регламентують освітній процес у закладах вищої освіти (Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), Закон України «Про освіту» (2017 р.));
- характерні особливості підготовки фахівців галузі 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія;
- специфіку викладання психологічних дисциплін та застосування засобів психологічного впливу;
- порядок навчально-методичної та наукової роботи кафедри, на якій проводиться практика;
- психологічні, вікові та індивідуальні особливості груп здобувачів вищої освіти, з якими будуть проводитися навчальні заняття, стан їх успішності;

уміти:

- реалізувати сучасні наукові та освітні стратегії у власній науковій та викладацькій діяльності;
- проектувати, оптимізувати та оцінювати якість освітнього процесу та освітнього середовища ЗВО;
- знаходити нестандартні рішення у складних освітніх ситуаціях та їх реалізовувати;
- інтегрувати міждисциплінарні знання та практичний досвід;

- розробляти та реалізувати індивідуальну стратегію розвитку особистості студента;
- здійснювати моніторинг якості освіти та досягнень здобувачів вищої освіти;
- цілісно впроваджувати положення освітньої-наукової програми;
- провести заняття з використанням сучасних технологій у закладі вищої освіти;
- здійснювати рефлексивно-аналітичну діяльність

Програмні результати

Код	Значення програмного результату
ПР 8	Здатність представляти в усній і письмовій формах перед фаховою і нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності.
ПР 12	Володіння сучасними методами викладання фахових дисциплін з психології у вищій школі, а також демонстрація здатності раціонально та науково обґрунтовано організувати самостійну роботу студентів.
ПР 14	Здатність використовувати у професійній діяльності знання основних принципів функціонування сучасного суспільства і його соціальних інститутів, сутності соціальних процесів і особистісних відносин, механізмів формування соціальної структури та ролі особистості в її будові
ПР 16	Здатність викладати психологічні дисципліни та застосовувати засоби психологічного впливу; оптимізувати та вдосконалювати програми навчальних психологічних дисциплін; проектувати, оптимізувати та оцінювати якість навчально-виховного процесу та освітнього середовища

5. Структура практики

№ з/п	Етапи проходження практики та види діяльності	Розподіл годин між видами робіт
Етап I. Організаційний		
1	Установча конференція з метою ознайомлення з програмою науково-викладацької практики, завданнями, рекомендаціями та формами звітності	5
2	Обговорення та затвердження програми практики аспіранта з науковим керівником	5
Разом		10
Етап II. Адаптаційний		
3	Спостереження за науково-педагогічною діяльністю викладачів кафедри	10
4	Вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету	10
5	Ознайомлення з нормативними документами освітнього процесу ЗВО (освітніми програмами, навчальними планами, робочими програмами навчальних дисциплін)	5
6	Аналіз нормативних і наукових джерел щодо проблеми дослідження освітнього процесу в сучасному закладі вищої освіти	10
Разом		35
Етап III. Науково-викладацький		
7	Планування, викладання та аналіз результатів власної науково-педагогічної діяльності	20
8	Розробка дидактичного супроводу навчальних дисциплін, з урахуванням сучасних інноваційних тенденцій розвитку вищої освіти	20
9	Обговорення з науковим керівником наукового доробку аспіранта, а також методики проведення навчальних занять	20
10	Самостійне проведення занять з навчальних дисциплін (лекцій, семінарів, практичних занять)	40
11	Індивідуальна робота зі студентами, керівництво науковими студентськими дослідженнями	10
12	Участь у позааудиторних заходах, надання індивідуальної допомоги студентам	10
Разом		120
Етап IV. Підсумковий		
13	Презентація результатів практики на засіданні кафедри	5
14	Презентація ґрунтовних ідей дослідження	5
15	Підготовка та подання звіту про проходження практики	5
Разом		15
Усього		180

6. Зміст практики

6.1. Особливості організації та проведення практики

Науково-викладацька практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є компонентом професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності та являє собою вид практичної діяльності аспірантів щодо здійснення навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, наукову та науково-методичну роботу.

Організатором практики аспіранта є випускова кафедра зі спеціальності (кафедра психології особистості та соціальних практик / кафедра практичної психології).

Науково-викладацька практика має дві компоненти: наукову та викладацьку, кожна з яких містить певний розподіл годин і завдань.

6.2. Завдання для самостійної роботи та перелік індивідуальних завдань для аспірантів.

Компонента практики «Наукова»

1. Визначення методів дослідження відповідно до теми та завдань дисертаційного дослідження.
2. Презентація ґрунтовних теоретичних ідей дослідження.
3. Підготовка до публікації наукової статті відповідно до теоретичної частини дослідження.
4. Підготовка тез для публікації у збірниках матеріалів конференції.

Компонента практики «Викладацька»

1. Опрацювання нормативної документації освітнього процесу (освітньої програми, навчального плану, робочих програм навчальних дисциплін).
2. Відвідування і аналіз лекцій викладачів.
3. Відвідування і аналіз семінарських та практичних занять викладачів.
4. Проведення лекційного заняття.
5. Проведення семінарського/ практичного заняття.
6. Розробка завдань для самостійної роботи студентів (модульного контролю, завдань до семінарських/практичних занять для здобувачів бакалаврського / магістерського освітньо-наукового рівня).
7. Впровадження власних здобутків на заняттях.

Обов'язковою умовою зарахування результатів практики є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

6.3. Обов'язки аспірантів під час проходження практики:

- під час установної конференції (до початку практики) ознайомитись із наказом про проведення практики;
- своєчасно прибути на установчу та звітну конференції;
- одержати від керівника Програму практики та консультацію щодо форм звітності й оформлення необхідних документів;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені Програмою практики;

- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію;
- захистити звіт про проходження практики;
- ознайомитися з правилами техніки безпеки, охорони праці, правилами внутрішнього розпорядку закладу і суворо їх дотримуватись.

6.4. Обов'язки керівника практики від Університету та від бази практики:

- ознайомити аспірантів з Програмою практики, її метою, завданнями, критеріями оцінювання результатів, вимогами до звіту про практику;
- здійснювати контроль за своєчасним прибуттям аспірантів для проходження практики, за виконанням ними програми практики;
- надавати методичну допомогу під час виконання завдань практики;
- брати участь в установчих і звітних конференціях; оцінювати результати проходження практики.

7. Контроль досягнень аспіранта

Основними звітними документами проходження науково-викладацької практики аспірантів є презентація наукового доробку на засіданні кафедри психології особистості та соціальних практик / кафедри практичної психології, а також письмовий звіт з переліком видів діяльності й аналізом результатів виконаної роботи (див. додаток А).

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Денна та заочна форма (компонента практики «наукова»)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Кількість балів
Опрацювання джерелознавчої бази для наукової статті	20	1	20
Підготовка матеріалів для статті	60	1	60
Подання статті до друку	20	1	20
Разом			100

Денна форма (компонента практики «викладацька»)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Кількість балів
Відвідування лекцій викладачів	1	5	5
Відвідування семінарських/практичних занять	1	5	5
Проведення лекційного заняття	10	4	40

Проведення семінарського/практичного заняття	10	3	30
Розробка завдань для самостійної роботи студентів/модульного контролю/ розробка елементів ЕНК	5	4	20
Разом			100
Максимальна кількість балів за практику	200		
Розрахунок коефіцієнта	200 : 100 = 2		

Заочна форма (компонента практики «викладацька»)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Кількість балів
Відвідування лекцій викладачів	5	2	10
Відвідування семінарських/практичних занять	5	2	10
Проведення лекційного заняття	10	2	20
Проведення семінарського/практичного заняття	10	2	20
Розробка завдань для самостійної роботи студентів/модульного контролю/ розробка елементів електронного навчального курсу/ інші завдання	8	5	40
Разом			100
Максимальна кількість балів за практику	200		
Розрахунок коефіцієнта	200 : 100 = 2		

7.2. Форми контролю

Семестровий контроль здійснюється у формі заліку шляхом виведення спільної оцінки за дві компоненти практики.

Звіт підписується і затверджується керівником практики (науковим керівником) та подається у термін, встановлений кафедрою психології особистості та соціальних практик / кафедрою практичної психології.

7.3. Критерії оцінювання

Підсумки практики підбиваються на засіданні психології особистості та соціальних практик / кафедри практичної психології, яке передуює даті закінчення науково-викладацької практики.

Критерії оцінювання:

- успішність виконання аспірантом індивідуальних завдань практики;
- дотримання аспірантом етичних правил, правил внутрішнього розпорядку закладів вищої світи;
- власна активність, ініціативність аспіранта у процесі виконання завдань практики;
- ґрунтовність презентації власного наукового доробку;
- повнота, логічність і досконалість звіту про проходження практики;

- якість, коректність, теоретична грамотність і практична цінність наданих методичних матеріалів.

Оцінка процесу проходження практики аспірантів керівником є рекомендаційною. Підсумкову оцінку надає кафедра психології особистості та соціальних практик / кафедра практичної психології на основі виступу аспіранта та поданих звітних матеріалів, засвідчених керівником практики.

7.4. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань/умінь/навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань/умінь/навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань/умінь/навичок з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань/умінь/навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань/умінь/навичок
FX, F	1-59 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням – досить низький рівень знань/умінь/навичок, що вимагає повторного проходження

8. Рекомендовані джерела

1. Горбенко С. Л. До проблеми дослідження таксономії навчальних задач з психології. *Проблеми освіти*. 2013. Вип. 76. С. 44–48.
2. Жуков С. М., Самойлов В. В. Викладання психологічних дисциплін у сучасних навчальних закладах: навч. посіб. Артемівськ: ДонУП, 2015. 435 с.
3. Двіжона О. В. Руснак І. С. Методика викладання психології. Чернівці: Рута, 2006. 232 с.
4. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с
5. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі. Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2016. 65 с.
6. Степанов О. М., Колінець Г. Г. Оцінювання навчальних досягнень студентів з психологічних дисциплін. *Тести в системі моніторингу якості освіти*. 2009. С. 55–58.
7. Столярчук О. А. Феномен педагогічної майстерності викладача психології у вищій школі. URL : <http://elibrary.kubg.edu.ua/1375/>

Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Кафедра практичної психології /

Кафедра психології особистості та соціальних практик

ЗВІТ
про проходження НАУКОВО-ВИКЛАДАЦЬКОЇ практики

(ППП аспіранта)

(ППП керівника, науковий ступінь, вчене звання)

За період практики було здійснено:

№	Зміст тем/видів діяльності за етапами практики	Звітність (стаття, участь у конференції тощо)	Кількість балів за виконання
Загальна кількість балів:			

Підсумкова оцінка: _____

“ _____ ” _____ 20__ р.

Аспірант _____
(підпис)Керівник _____
(підпис)

Звіт затверджено на засіданні кафедри

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____
(підпис)